

STORTINGET

Innst. 485 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:168 S (2024–2025)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Dagfinn Henrik Olsen, Alf Erik Bergstøl Andersen
og Bård Hoksrud om å legge bedre til rette for seni-
orer i samfunnet

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne 75-årsgrensen for å kunne opptjene pensjon.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å sikre alle arbeidstakere, uavhengig av alder, like rettigheter til sykepenger og dagpenger.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel for persontransport.
- Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om hel-seattest for ordinært førerkort fra 80 års alder.
- Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan legge til rette for utbygging av seniorvennlige boliger basert på et offentlig-privat samarbeid.
- Stortinget ber regjeringen ta et initiativ sammen med relevante organisasjoner og privat sektor for å legge til rette for at seniorer etter endt yrkeskarriere kan få anledning til å fortsette som bidragsytere i samfunnet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 11. april 2025 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 30. april 2025 følger vedlagt. Svarbrevet ligger som vedlegg til innstillingen.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det åpnet for skriftlig innspill.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tone E. Berge Hansen, Per Vidar Kjølmoen, Torbjørn Vereide og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstøl og lederen Freddy André Øvstegård, fra Senterpartiet, Stian Bakken, og fra Rødt, Emma Watne, viser til Representantforslag 168 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Alf Erik Bergstøl Andersen og Bård Hoksrud om å legge bedre til rette for seniorer i samfunnet. Forslagsstillerne peker på at det i flere sektorer opereres med aldersgrenser som er diskriminerende og som hindrer folk i å bidra, og fremmer i repre-

sentantforslaget seks ulike forslag som ifølge forslagsstillerne er ment å rette opp i dette. Komiteen registrerer at det har kommet inn fire skriftlige innspill til saken. Komiteen viser til statsrådens vurdering av forslagene, der hun vektlegger pensjonsavtalen inngått mellom regjeringspartiene og Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne om blant annet å øke aldersgrensene i pensjonssystemet og at det i pensjonsavtalens punkt om aldersgrenser følger sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger (AAP) som skal utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder. Statsråden skriver videre at departementet vil følge opp pensjonsavtalen med et høringsnotat med forslag til nødvendige lovendringer, og at det dermed ikke er aktuelt eller ønskelig å følge opp forslag 1 om å fjerne 75-årsgrensen for å kunne opptjene pensjon. Om forslag 2 som handler om nødvendige lovendringer for å sikre alle arbeidstakere, uavhengig av alder, like rettigheter til sykepenger og dagpenger, skriver statsråden at pensjonsforliket innebærer en gradvis økning av aldersgrensene og tilgrensende ordninger fra og med 1964-kullet. Statsråden skriver også at sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger vil utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder og at det derfor heller ikke er aktuelt å følge opp forslag 2.

Komiteen viser for øvrig til svarbrevet fra statsråden der forslagene 3 og 4 vurderes av samferdselsministeren, forslag 5 av kommunal- og distriktsministeren og forslag 6 av kultur- og likestillingsministeren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det må legges bedre til rette for at seniorer skal kunne spille en mer aktiv rolle i samfunnet. Disse medlemmer mener det derfor må gjennomføres en opprydning i særnorske aldersdiskriminerende regler. Disse medlemmer viser til at det er flere slike eksempler når det gjelder både arbeidsliv og i veitrafikken. Mange av særaldersgrensene hindrer folk som gjerne ønsker å bidra videre i samfunnet og kan også være et hinder for sosial aktivitet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet går imot samtlige forslag i dette representantforslaget. Dette medlem viser til statsrådets brev, som argumenterer godt mot alle forslagene.

Komiteen viser for øvrig til merknader under de enkelte forslagene i representantforslaget under.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Stortingets behandling av Innst. 262 L (2024–2025), jf. Prop. 73 L (2024–2025) Endringer i arbeidsmiljøloven, lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og lov om Statens pensjonskasse (avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser og økning av den alminnelige aldersgrensen i

staten), og til Lovvedtak 53 (2024–2025). Disse medlemmer merker seg at regjeringen Støre i en pressemelding datert 28. mars 2025 skriver at lovendringene kan tre i kraft fra 1. januar 2026. Disse medlemmer ønsker at ikrafttredelse fremskyndes, da disse endringene ikke har noen innvirkning på beregning av pensjon og er å oppfatte som et utelukkende gode for de som ønsker å stå lenger i jobb. Disse medlemmer mener med samme begrunnelse at dette også bør gjelde for avviklingen av bedriftsinterne aldersgrenser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen påse at ikrafttredelse av aldersgrensen for statsansatte på 72 år skjer senest innen utgangen av august 2025, jf. Stortingets Lovvedtak 53 (2024–2025).»

«Stortinget ber regjeringen påse at avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser i arbeidsmiljøloven trer i kraft senest innen utgangen av august 2025, jf. Stortingets Lovvedtak 53 (2024–2025).»

Representantforslagets forslag 1

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, stiller seg bak pensjonsreformen fra 2011 der den øvre aldersgrensen for pensjonsopptjening ble hevet fra 69 til 75 år. Flertallet peker på at det var ledd i tilpasningen til fleksible uttaksregler. I tillegg ble det i forbindelse med pensjonsavtalen i 2024 enighet om at aldersgrensene i pensjonssystemet skal økes gradvis fra og med 1964-kullet. Flertallet viser videre til at aldersgrensene vil øke med én til to måneder per årskull og om lag ett år per ti år. 75-årsgrensen vil dermed i takt med andre aldersgrenser i pensjonssystemet, bidra til å gi seniorene bedre muligheter til å tjene opp pensjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til statsrådets svarbrev, der det fremkommer at i et pensjonssystem med alle års opptjening bør det i prinsippet ikke være noen øvre eller nedre grense for pensjonsopptjening. Tall fra SSB viser at det er få lønnsinntakere i aldersgruppen 75 til 79 år, men dette er ingen god grunn til å skulle frata dem som velger å fortsette å jobbe, retten til å tjene opp pensjon. Dersom det ikke er noen øvre aldersgrense for pensjonsopptjening er det grunn til å tro at også flere vil velge å fortsette å jobbe også etter fylte 75 år.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne 75-årsgrensen for å kunne opptjene pensjon.»

Representantforslagets forslag 2

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, stiller seg bak pensjonsforliket fra 2024, hvor det ble enighet om en gradvis økning av aldersgrensene i pensjonssystemet og tilgrensende ordninger fra og med 1964-kullet. Sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger vil altså utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til at folketrygdens regler om sykepenger og dagpenger er aldersdiskriminerende og at forskjellsbehandlingen på bakgrunn av alder motvirker yrkesdeltakelse i de aldersgruppene som rammes. Disse medlemmer mener at rimelighetsbetraktningene som er lagt til grunn i forarbeidene til folketrygdloven §8-3 om sykepenger, er uholdbare. Disse medlemmer mener det er urimelig å fjerne retten til sykepenger for eldre arbeidstakere grunnet at faren for å bli syk øker med alderen. Disse medlemmer mener også at bortfall av rett til dagpenger etter fylte 67 år under henvisning til at man har rett til alderspensjon, ikke er et holdbart argument og kan bidra til at personer som ellers ønsker å kunne jobbe videre ikke finner grunn til å fortsette i yrkeslivet. Disse medlemmer mener at seniorer i arbeidslivet skal ha de samme rettighetene som alle andre.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å sikre alle arbeidstakere, uavhengig av alder, like rettigheter til sykepenger og dagpenger.»

Representantforslagets forslag 3

Komiteens medlemmer fra Høyre understreker at sikkerhet for fører og passasjerer alltid må komme først og veie desto tyngre når det er snakk om persontransport som inngår i et offentlig tilgjengelig transporttilbud. Det er tilsvarende regler for fly og tog, der sikkerhets- og risikovurderinger også står sentralt. Disse medlemmer støtter derfor ikke en generell, ukritisk oppheving av aldersgrensen.

Disse medlemmer viser samtidig til at det i dagens samfunn, der folk lever sunnere og lengre, burde være rom for å reelt vurdere dispensasjoner der folks kjøreferdigheter og helse utvilsomt er på topp. Disse medlemmer er kjent med at Politidirektoratet etter yrkestransportloven § 37 h kan gi dispensasjon i «særskilde høve». Terskelen er imidlertid høy, og disse medlemmer er kjent med at denne bestemmelsen i dag praktiseres i overkant strengt og i praksis ikke bru-

kes. Disse medlemmer mener det bør sikres en mer reell unntaksadgang, fordi det i noen tilfeller kan være behov for å gjøre tidsbegrensede unntak. Et eksempel kan være der man i en distriktskommune ikke har tilgang på annen arbeidskraft, og den lokale, erfarne sjåføren sier seg villig til å fortsette kjøringen i påvente av at ny sjåfør er lært opp og på plass. Disse medlemmer understreker at forutsetningen for unntak fra det generelle kravet alltid må være at sjåføren har dokumentert god helse i form av en helseattest.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det sikres en mer reell adgang til å gjøre tidsbegrensede unntak fra alderskravet på 75 år for kjøreseddel for persontransport, forutsatt at sjåføren kan dokumentere god helse, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt viser til statsrådens svarbrev der det fremkommer at høy alder i seg selv ikke nødvendigvis tilsier at man blir en dårligere sjåfør. Likevel fastholdes den aldersdiskriminerende regelen om at ingen personer som har fylt 75 år har anledning til å inneha kjøreseddel. Påstanden om at hverken ordinær legeundersøkelse eller årlig fornyelse av helseattest er nok for å fastslå om man oppfyller vilkårene for å kunne inneha kjøreseddel etter fylte 75 år, må anses som uholdbar. Det er også grunn til å etterspørre dokumentasjon for hvorfor denne tilstanden inntreffer likt ved 75 års alder for absolutt alle som innehar en kjøreseddel. Ifølge statsråden er dagens aldersgrense et resultat av en kompleks avveining, og etter disse medlemmers oppfatning er effekten av denne avveiningen et yrkesforbud for mange buss- og taxisjåførere som ønsker å stå på videre i arbeidslivet selv etter fylte 75 år. Disse medlemmer mener at skikkethet for kjøreseddel må være en individuell vurdering for alle, uavhengig av alder.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel for persontransport.»

Representantforslagets forslag 4

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, viser til at det i 2021 ble gjort en utredning av forslaget om å oppheve kravet om helseattest for ordinært førerkort fra 80 års alder. Den konkluderte med en klar faglig anbefaling om å beholde kravet om helseattest for alle bilførere over 80 år av hensyn til

trafikksikkerheten. Flertallet støtter de faglige rådene og mener at hensynet til trafikksikkerhet må veie tungt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt mener at kravet om helseattest for ordinært førerkort for personer som har fylt 80 år er en aldersdiskriminerende regel. Flere land har gått bort fra et slikt regelverk. Disse medlemmer mener at førerkort er viktig for bevegelsesfriheten i samfunnet og har en særlig verdi i et land med spredt bosetting og lange reiseavstander. For mange seniorer kan tap av førerretten medføre større grad av isolasjon. Kravet om helseattest for ordinært førerkort fra fylte 80 år er en byråkratisk regel som bør avvikles.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om helseattest for ordinært førerkort fra 80 års alder.»

Representantforslagets forslag 5

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at mye av dagens boligmasse ikke er tilpasset eldres behov og at mange etablerte finansieringsordninger er mangelfulle når det gjelder utbygging av aldersvennlige boliger. Disse medlemmer mener at det offentliges oppgave er å legge til rette for utbygging av praktiske boformer for seniorer og at gode krefter må inviteres med i å bygge ut tilpassede boligtilbud over hele landet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan legge til rette for utbygging av seniorvennlige boliger basert på et offentlig–privat samarbeid.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil skape et mer aldersvennlig samfunn. Disse medlemmer peker på at det de neste årene vil bli mange flere eldre som kan få behov for ny bolig eller boform. Ved at det er tilrettelagt for nok tilpassede boliger, kan flere eldre bo hjemme lenger. Disse medlemmer ser behovet for nye bofellesskap og fellesskapsløsninger tilpasset eldre. Disse medlemmer fremhever viktigheten av at byggeforskrifter og offentlige støtteordninger tilpasses slik at det er mulig å bygge nok tilpassede boliger. Disse medlemmer støtter forslag 5 og mener det er viktig å legge til rette for økt offentlig–privat samarbeid ved utbygging av boligmarkedet for tilpassede boliger for eldre.

Representantforslagets forslag 6

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt viser til statsrådens

svarbrev, der det fremkommer at det foregår flere statlige initiativ opp mot frivillig sektor som kan være relevante for seniorer. Disse medlemmer viser videre til at det er mange seniorer som i dag bidrar med mye frivillig arbeid. Disse medlemmer mener det foregår mye bra når det gjelder frivillig sektor og senioraktiviteter. Antallet seniorer vil øke i tiden fremover og disse medlemmer mener det derfor må rettes mer oppmerksomhet mot mulige aktiviteter særlig for eldre seniorer.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta et initiativ sammen med relevante organisasjoner og privat sektor for å legge til rette for at seniorer etter endt yrkeskarriere kan få anledning til å fortsette som bidragsyttere i samfunnet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt mener det bør settes av midler i egen pott i forbindelse med trygdeoppgjøret som kan styrke de frivillige organisasjonenes arbeid, for eksempel Pensjonistforbundets lokallag, i deres arbeid for å bedre samspillet mellom kommunenes og de frivillige organisasjonenes arbeid på eldreområdet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det i forbindelse med trygdeoppgjøret settes av midler i egen pott til styrking av de frivillige organisasjonene, for eksempel lokallag i Pensjonistforbundet, i deres arbeid for å bedre samspillet mellom kommunene og de frivillige organisasjonene på eldreområdet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil skape et mer aldersvennlig samfunn. Disse medlemmer mener det er viktig at det legges til rette for at seniorer etter endt yrkeskarriere kan få anledning til å fortsette som bidragsyttere i samfunnet. Disse medlemmer peker på at dette er mennesker som har store ressurser og mulighet til å bidra i samfunnet – mer enn de kanskje gjør i dag. Samtidig kan det å bidra i samfunnet etter endt yrkeskarriere forebygge og redusere ensomhet. Disse medlemmer støtter derfor forslag 6 i representantforslaget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ta et initiativ sammen med relevante organisasjoner og privat sektor for å legge til rette for at seniorer etter endt yrkeskarriere kan få anledning til å fortsette som bidragsyttere i samfunnet.

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:*Forslag 2*

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan legge til rette for utbygging av seniorvennlige boliger basert på et offentlig–privat samarbeid.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt:*Forslag 3*

Stortinget ber regjeringen sikre at det i forbindelse med trygdeoppkjøret settes av midler i egen pott til styrking av de frivillige organisasjonene, for eksempel lokal lag i Pensjonistforbundet, i deres arbeid for å bedre samspillet mellom kommunene og de frivillige organisasjonene på eldreområdet.

Forslag fra Høyre:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen påse at ikrafttredelse av aldersgrensen for statsansatte på 72 år skjer senest innen utgangen av august 2025, jf. Stortingets Lovvedtak 53 (2024–2025).

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen påse at avvikling av bedriftsinterne aldersgrenser i arbeidsmiljøloven trer i kraft senest innen utgangen av august 2025, jf. Stortingets Lovvedtak 53 (2024–2025).»

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sørge for at det sikres en mer reell adgang til å gjøre tidsbegrensede unntak fra alderskravet på 75 år for kjøreseddel for persontransport, forutsatt at sjåføren kan dokumentere god helse, og komme tilbake til Stortinget senest i statsbudsjettet for 2026.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Rødt:*Forslag 7*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å sikre alle arbeidstakere, uavhengig av alder, like rettigheter til sykepenger og dagpenger.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel for persontransport.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om helseattest for ordinært førerkort fra 80 års alder.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne 75-årsgrensen for å kunne opptjene pensjon.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:168 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Henrik Olsen, Alf Erik Bergstøl Andersen og Bård Hoksrud om å legge bedre til rette for seniorer i samfunnet – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2025

Freddy André Øvstegård

leder

Emma Watne

ordfører

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1531-

Dato
30. april 2025

**Representantforslag 168 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene
Dagfinn Henrik Olsen, Alf Erik Bergstøl Andersen og Bård Hoksrud om å
legge bedre til rette for seniorer i samfunnet (dok 8:168 S (2024-2025))**

Jeg viser til brev fra komiteen av 11. april 2025 der det bes om en vurdering av Representantforslag 168 S (2024-2025). Representantforslaget inneholder 6 konkrete enkeltforslag. Nedenfor gis en vurdering av hvert av de konkrete forslagene i punkt 1-6. Svar på forslag 3 og 4 er innhentet fra samferdselsminister Jon-Ivar Nygård, svar på forslag 5 er innhentet fra kommunal- og distriktsminister Kjersti Stenseng og svar på forslag 6 er innhentet fra kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery.

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne 75 års grensen for å kunne opptjene pensjon.

Pensjonsreformen i 2011 innebar en rekke endringer i pensjonssystemet for å stimulere til økt yrkesdeltakelse blant seniorer. Innføringen av fleksible nøytrale uttaksregler la til rette for at arbeid og pensjonsuttak kunne kombineres uten reduksjon i pensjonen. Hevingen av den øvre aldersgrensen for pensjonsopptjening fra 69 til 75 år var ledd i tilpasningen til fleksible uttaksregler. Pensjonssystemets gjeldende aldersgrense på 75 år har altså to funksjoner. For det første gis det pensjonsopptjening til og med det året en fyller 75 år. For det andre øker pensjonen ved utsatt uttak – for en gitt opptjening – fram til måneden etter at en fyller 75 år.

Prinsipielt kan det hevdes at det i et system med alleårsopptjening ikke burde være noen øvre eller nedre aldersgrense for pensjonsopptjening. I Ot. prp. nr. 37 (2008–2009) Om lov om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon) ble det vist til at et pensjonssystem uten

en slik grense kan føre til svært store forskjeller i pensjon mellom grupper som av ulike grunner velger å gå av tidlig og grupper som har anledning til å fortsette sin yrkeskarriere opp i høy alder. Departementet mente derfor at det i folketrygdens alderspensjon burde være en øvre grense, og foreslo at det skulle fastsettes pensjonsgivende inntekt til og med det året en fyller 75 år. På bakgrunn av yrkesdeltakelsen for aldersgruppen over 69 år antok departementet imidlertid at hevingen av aldersgrensen kun ville få marginal betydning.

Tall fra Statistisk sentralbyrå for 2023 viser at om lag 3 prosent av befolkningen (i underkant av 8 000 personer) i alderen fra 75 til 79 år var lønnsinntakere, mens kun 1 prosent av personer over 80 år fortsatt var yrkesaktive. Dette indikerer at 75-årsgrensen for pensjonsopptjening ikke begrenser mange. Tallene fra SSB viser samtidig at pensjonsreformen har virket etter hensikten. I perioden 2015–2023 var det en jevn økning i andelen lønnsinntakere både i aldersgruppen 55–61 år og 62–66 år. I 2022 og 2023 var det også en økning i aldersgruppen 67–74 år sammenlignet med årene før.

I reglene for alderspensjon fra folketrygden er det tre sentrale aldersgrenser som må ses i sammenheng. I tillegg til 75-årsgrensen for pensjonsopptjening og fastsetting av delingstall (nøytralt fleksibelt uttak), er i dag 62 år den laveste alderen for å kunne ta ut pensjon og 67 år er alderen der alle har en ubetinget rett til å ta ut pensjon. Av hensyn til konsistensen i pensjonssystemet, ønsker jeg ikke å fremme forslag om ensidig å heve 75-årsgrensen. Jeg viser til at regjeringen i St. Meld. 6 (2024–2025) foreslår en «normert pensjonsalder» til erstatning for dagens 67-årsgrense for ubetinget rett til pensjon, og at de tre aldersgrensene i pensjonssystemet skal økes gradvis fra og med 1964-kullet. Regjeringens forslag vil innebære at aldersgrensene vil øke med én til to måneder per årskull og om lag ett år per tiår. Regjeringens forslag om å justere 75-årsgrensen i takt med andre aldersgrenser i pensjonssystemet, vil dermed bidra til å gi seniorene bedre muligheter til å tjene opp pensjon.

Ved stortingsbehandlingen av meldingen ble det som kjent inngått en pensjonsavtale mellom regjeringspartiene og Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne om blant annet å øke aldersgrensene i pensjonssystemet i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023–2024). Av pensjonsavtalens punkt om aldersgrenser følger det også at sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger skal utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder.

Departementet vil følge opp pensjonsavtalen med et høringsnotat med forslag til nødvendige lovendringer. Det er dermed ikke aktuelt eller ønskelig å følge opp dette forslaget.

2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag med nødvendige lovendringer, for å sikre alle arbeidstakere, uavhengig av alder, like rettigheter til sykepenger og dagpenger.

Retten til sykepenger for eldre arbeidstakere må ses i sammenheng med retten til alderspensjon fra folketrygden. Tidligere ble alderspensjonen avkortet mot inntekt, det blir den ikke lenger. Ved fylte 67 år har alle en ubetinget rett til alderspensjon fra folketrygden. Man

er altså sikret en ytelse til livsopphold fra folketrygden ved fylte 67 år. Personer mellom 67 og 70 år som har en inntekt på mer enn to ganger grunnbeløpet har en begrenset rett til sykepenger i inntil 60 dager, uavhengig av om det er tatt ut alderspensjon.

Det følger av folketrygdloven § 8-3 at sykepenger ikke ytes til personer som har fylt 70 år. I forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 16 L (2010–2011), framgår det:

«Dersom pensjonsgivande inntekt etter fylte 70 år skal gi rett til sjukepengar frå trygda, vil sjukepengeordninga bli vesentleg utvida. Faren for å bli sjuk er større i høgare alder, og departementet meiner at det ikkje er rimeleg at trygda skal kompensere for tap av arbeidsinntekt på grunn av sjukdom for personar opp til 75 år.»

Det er bakgrunnen for at regelverket er slik det er, og at retten til sykepenger for eldre er begrenset.

Retten til dagpenger faller bort ved utgangen av den måneden medlemmet fyller 67 år, jf. folketrygdloven § 4-23. Aldersgrensen har sammenheng med at retten til alderspensjon fra folketrygden inntreffer for alle fra og med måneden etter fylte 67 år, som per nå anses som normert pensjoneringsalder. Etter oppnådd pensjoneringsalder anses alderspensjonen å gi inntektssikring ved bortfall av arbeidsinntekt.

Forslagene i pensjonsforliket innebærer en gradvis økning av aldersgrensene i pensjonssystemet og tilgrensende ordninger fra og med 1964-kullet. Sosiale rettigheter som sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger vil altså utvides i tråd med endringen av normert pensjoneringsalder. Det er dermed ikke aktuelt eller ønskelig å følge opp dette forslaget.

3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel for persontransport.

Samferdselsministeren har følgende svar på forslaget:

Formålet med den øvre aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel er å redusere risikoen for trafikkulykker ved å sikre at førere av kjøretøy i løyvepliktig persontransport, som bussjåfører, oppfyller nødvendige krav. Samtidig er denne aldersgrensen et resultat av en kompleks avveining mellom ulike hensyn, herunder behovet for tilgjengelig arbeidskraft, den enkeltes mulighet for å forbli lenger i arbeidslivet, samt trafiksikkerhet for passasjerer og medtrafikanter.

Selv om høy alder i seg selv ikke nødvendigvis tilsier at man blir en dårligere sjåfør enn tidligere, øker risikoen for alvorlige og akutte sykdomstilfeller med alderen. Slike tilfeller kan ofte være vanskelige å forutse gjennom ordinære legeundersøkelser, og heller ikke årlig fornyelse av helseattest er tilstrekkelig etter fylte 75 år på grunn av risikoen for raskt forverret

helsetilstand. Dette understøttes av Helsedirektoratets utredning fra 2021, der det frarådes å heve den generelle aldersgrensen for kjøreseddel på grunn av disse forholdene.

Jeg vil i den sammenheng også vise til Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2022-2025 s. 83, hvor det fremgår at risikoen for å bli drept eller alvorlig skadd øker markant for trafikanter fra fylte 75 år. Dette gjelder også i rollen som sjåfør. Det er ulike årsaker til den økte risikoen. Aldring reduserer enkelte ferdigheter som er nødvendige i trafikken, herunder konsentrasjon, observasjon og evnen til å behandle informasjon.

Risikoen knyttet til alder og helse vurderes også annerledes for sjåfører i yrkestransport som har ansvar for en buss med passasjerer, sammenlignet med sjåfører av privatbiler. Yrkesmessig kjøring av buss innebærer normalt høy årlig kjørelengde og tid på veien, til dels stort skadepotensiale ved ulykke og jevnlig ansvar for betalende passasjerer. Ulykker som involverer buss kan av naturlige årsaker resultere i større skadeomfang, med alvorlige konsekvenser for både passasjerer, medtrafikanter og omgivelsene. Dette tilsier at det bør oppstilles særlig strenge krav til disse sjåførene.

Jeg vil påpeke at utfordringer knyttet til rekrutteringsvansker for bussjåfører og begrensninger i bevegelsesfriheten, bør søkes løst på annen måte enn ved å oppheve aldersgrensen for kjøreseddel. Det gjelder i utgangspunktet ingen øvre aldersgrense for førerretten for kjøretøy forutsatt at kjøretøyet ikke blir brukt i løyvepliktig persontransport og at det etter fylte 80 år kan vises til fornyet helseattest. Risikovurderingen knyttet til kjøreseddel og aldersgrense har ulikt utfall når persontransporten inngår i et offentlig tilgjengelig transporttilbud. Dette tilsvarer det som gjelder for fly og tog, der sikkerhets- og risikovurderinger også står sentralt.

Jeg tilrår på denne bakgrunn at forslaget om å om å fjerne aldersgrensen på 75 år for kjøreseddel for persontransport ikke vedtas.

4. Stortinget ber regjeringen oppheve kravet om helseattest for ordinært førerkort fra 80 års alder.

Samferdselsministren har følgende svar på dette forslaget:

Jeg har merket meg at forslaget er tilnærmet likelydende med vedtak som ble fattet av Stortinget i 2021 (vedtak nr. 596 (2020-2021) og vedtak nr. 1013 (2020-2021)).

Stortinget er tidligere orientert om oppfølgingen av vedtaket i Prop. 117 S (2021–2022). I Prop. 1 (2022-2023) viste Samferdselsdepartementet til at flertallet i Transport- og kommunikasjonskomitéen i Innst. 458 S (2021–2022) ikke hadde merknader til departementets redegjørelse i Prop. 117 S (2021-2022). Departementet anså med dette anmodningsvedtaket som fulgt opp.

Både helse- og omsorgsministeren og jeg mener at de sterke trafikksikkerhetshensyn som det ble redegjort for den gang som grunnlag for å opprettholde kravet om helseattest, gjør seg tilsvarende gjeldende i dag. Vi tilrår derfor sterkt at kravet om helseattest for eldre bilførere opprettholdes, og at det som tidligere redegjort for jobbes videre med videreutvikling av dagens ordning.

Anmodningsvedtak nr. 596 ble fulgt opp med oppdrag til Statens vegvesen og Helsedirektoratet om å vurdere potensielle konsekvenser ved å fjerne kravet til helseattest for eldre bilførere, og mulige alternative tiltak for å avbøte disse. I Prop. 117 S informerte departementet om resultatet av utredningen. Utredningen fra Statens vegvesen og Helsedirektoratet viser at det er sannsynlig at flere bilførere vil kjøre uten å oppfylle helsekravene dersom kravet om helseattest fjernes - og at dette vil gi flere drepte og hardt skadde i trafikken. Det ble vist til at forekomsten av demens øker kraftig etter 80 år, og forekomsten av demenssykdom er ventet å øke i årene som kommer fordi det blir flere eldre. Uten treffsikre tiltak kan vi vente en vesentlig større andel trafikkfarlige førere på veiene våre. Det vises i utredningen til at eldre bilførere har klart høyere risiko for å bli drept eller hardt skadd enn yngre per kjørte million personkilometer. Som de mest aktuelle kompenserende tiltakene er det vurdert utvidet bruk av kjørevurdering og krav til egenerklæring ved fornyelse. Hovedutfordringen er at mange eldre med behov for videre oppfølging ikke vil bli fanget opp av disse tiltakene. Konklusjonen er at det ikke finnes alternative ordninger som kan fange opp de som ikke oppfyller helsekravene.

Utredningen konkluderte med en klar og sterk faglig anbefaling om å beholde kravet om helseattest for alle bilførere over 80 år av hensyn til trafikksikkerheten.

Samferdselsdepartementet viste i proposisjonen til at det er gjennomført en helhetlig vurdering av anmodningsvedtakets konsekvenser og mulige alternative kompenserende tiltak. Svært sterke faglige råd, hvor et samlet trafikksikkerhetsmiljø og tunge helseaktører advarer mot tiltaket, samt mangelen på alternative tiltak, tilsa at ordningen med krav om helseattest måtte opprettholdes. Gjennomføring av anmodningsvedtaket ville med stor sannsynlighet medføre økt antall drepte og hardt skadde i trafikken. Et slikt tiltak ville dermed være i direkte strid med nullvisjonen, som er lagt til grunn av regjeringen og Stortinget. Det ble også vist til at obligatorisk helseattest ikke er et særnorsk fenomen, men et målrettet og kostnadseffektivt tiltak for å identifisere førere med forhøyet risiko for trafikkulykker.

Det ble imidlertid vist til behov for å presisere at kognitive tester for å fange opp kognitiv svikt og demens, bare skal brukes ved indikasjon på kognitiv svikt og ikke som generell screening. Det ble også vist til at det ville igangsettes arbeid med å vurdere videreutvikling av ordningen med kjørevurdering og utrede mulighet for bruk av kjøresimulator.

I tråd med dette ble førerkortveilederen oppdatert og Statens vegvesen og Helsedirektoratet fikk i oppdrag å vurdere videre oppfølging når det gjelder kjørevurdering og kjøresimulator.

I 2023 leverte etatene en utredning til Samferdselsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet som omfatter ulike alternative tiltak til dagens ordning med kjørevurdering. Tiltakene er vurdert opp mot det rettslige handlingsrommet samt etablert kunnskapsgrunnlag på området. Utredningen inneholder en vurdering av økonomiske og administrative kostnader, samt muligheten for bruk av kjøresimulator for å avdekke kognitiv svikt. Etatene anbefaler at det gjøres endringer i forskriften, ytterligere presiseringer i førerkortveilederen, samt informasjonstiltak som sammen kan bidra til å videreutvikle dagens ordning med kjørevurdering. Utredningen er til behandling i departementene.

Jeg tilrår på denne bakgrunn at forslaget om å oppheve kravet om helseattest for ordinært førerkort fra 80 års alder ikke vedtas.

5. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan legge til rette for utbygging av seniorvennlige boliger basert på et offentlig-privat samarbeid.

Kommunal- og distriksministeren har følgende svar til forslaget:

I 2024 etablerte regjeringen et «Eldreboligprogram». Arbeiderpartiet gikk til valg på å etablere et slikt program høsten 2021. Det har vært viktig for regjeringen å etablere programmet fordi det skal bidra til at alle har tilgang til en egnet bolig i et aldersvennlig bomiljø. Husbanken har det overordnede ansvaret for å gjennomføre programmet, i tett samarbeid med andre aktører. Som en del av programmet ser Husbanken blant annet på hva som hindrer kommuner og private utbyggere i utbygging av egnede boliger for eldre. Husbanken skal i 2025 ta initiativ til å etablere et erfaringsnettverk for utbygging av aldersvennlige boliger og bomiljø. Det finnes mange gode eksempler på boligtyper, boformer og samarbeidsformer for å få bygget gode boliger for eldre, som andre kan lære av, slik at flere kan ta dem i bruk.

Startlånsordningen kan i større grad rettes mot eldre med lav inntekt, og Husbanken er bedt om å gjøre ordningen bedre kjent blant eldre som ikke får lån i private banker. I tillegg til kjøp eller bygging av en egnet bolig, kan startlånet også brukes til oppgradering og tilpasning som er nødvendig for at eldre skal kunne bo i egen bolig.

Husbanken kan også bidra til at det bygges seniorvennlige boliger. Lån til oppføring av livsløpsboliger skal stimulere til bygging av boliger som legger til rette for at personer kan bli boende gjennom hele livsløpet, uavhengig av funksjonsnivå. Lånet kan gis til enkeltpersoner, foretak og kommuner.

6. Stortinget ber regjeringen ta et initiativ sammen med relevante organisasjoner og privat sektor for å legge til rette for at seniorer etter endt yrkeskarriere kan få anledning til å fortsette som bidragsytere i samfunnet.

Kultur- og likestillingsministeren svarer på dette forslaget:

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) har det overordna ansvaret for koordinering og samordning av staten sitt forhold til frivillig sektor, mens det enkelte departement har ansvar for virkemidler og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor.

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er bred deltakelse og aktivitet i hele landet. Regjeringens viktigste virkemiddel for å nå dette målet er å sørge for at frivillig sektor har gode rammevilkår. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner utgjør nå 2,7 mrd. kroner og er den desidert største og viktigste ordningen KUD har ansvaret for. Ordningen omfatter hele bredden av frivillig sektor, inkludert en rekke organisasjoner som legger til rette for at seniorer kan fortsette som bidragsytere i samfunnet. KUD har også ansvar for ordningen for tilskudd til frivilligsentraler og tilskudd til Pensjonistforbundet for 2025.

Frivilligsentralene er viktige møteplasser som oppmuntrer til frivillig arbeid og fungerer som en kobling mellom kommunen og frivillige organisasjoner. En stor del av innsatsen er rettet mot eldre, med mål om frivillig innsats, inkludering i meningsfulle aktiviteter og helsefremmende tiltak. Frivilligsentralene og kommunene samarbeider mye om velferdstjenester, spesielt innen inkludering, integrering, helse, omsorg og eldreomsorg.

I 2025 er det bevilget 271 mill. kroner til frivilligsentralene. Dette inkluderer et tilskudd på 2,5 mill. kroner til Norges frivilligsentraler, som er interesseorganisasjon og ressursenter for frivilligsentralene. Det er også bevilget 2 mill. kroner til en tilskuddsordning for å bidra til aldersvennlig frivillighet og til å utvikle lavterskel møteplasser for eldre. Tilskuddet ses i sammenheng med Bo trygt hjemme-reformen og administreres av Norges frivilligsentraler.

I 2025 er det også bevilget 3 mill. kroner som skal brukes til å styrke Pensjonistforbundets aktivitets- og helsefremmende arbeid i lokallagene. Arbeidet ute i kommunene skal skje i samarbeid med annen frivillighet, jf. Innst. 14 S (2024–2025) og Stortingets vedtak om statsbudsjettet 2025.

Det foregår altså allerede en rekke statlig initierte initiativ i frivillig sektor som er relevante for seniorer etter endt yrkeskarriere.

Med hilsen

Tonje Brenna